

Iz studia Osme generacije

V zadnjem času se je na Osmo generacijo obrnilo veliko staršev, ki so od Zdravstvene ustanove dobili pozive, da se morajo njihovi otroci udeležiti sistematskega pregleda. Starši se zaskrbljeno sparšujejo, kje je zdravstveni dom pridobil podatke o njihovem otroku in kdo je te podatke zdravstvenemu domu posredoval brez, da bi jih predhodno o tem obvestil. Glede na trenutno situacijo zdravstvenega sistema je njihova zaskrbljenost še kako upravičena.

Na vprašanje naslovljeno na šolo, zakaj so starši dolžni otroke preko šole poslat na sistematično, jim v šolah odgovarjajo, da so šole dolžne sodelovati z zdravstvenimi ustanovami.

Po 13. členu Zakona o osnovni šoli to sicer drži, da je šola dolžna sodelovati z zdravstvenimi zavodi, nikjer pa ni opredeljeno, da ne sme sodelovati z zdravstvenim domom po vaši izbiri. Upravičeno se sprašujemo, glede na to da je zdravstveni dom podjetje in šola prav tako, ali morda obstaja medsebojni dogovor o sodelovanju med njima in ali je v njem zapisano, da je dotični, s starni šole izbran, zdravstveni zavod edini, ki lahko oziroma sme opraviti sistematski pregled za njihovega otroka. Zakaj ga ne more opraviti zdravstveni dom po izbiri starša?

Po veljavni zakonodaji, ki velja v Republiki Sloveniji, je tako početje s strani šol nezakonito. Zakaj? Ker morajo starši pisno soglašati, da se lahko osebni podatki njihovih mladoletnih otrok posredujejo naprej drugim institucijam. Starši so na začetku leta podpisali soglasje, da lahko šola, ki jo obiskuje njihov otrok, otrokove osebne podatke uporablja samo znotraj šole za lastne potrebe. Se pravi v primeru plačila malic in kosil in drugih obveznosti, ki jih ima starš do šole oziroma šola preko otroka do staršev, katero obiskuje njihov otrok. Nikakor pa na tem soglasju ni omenjene zdravstvene ustanove, ki izvaja preventivne sistematske preglede

Zakon o varstvu osebnih podatkov

(Vir: Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1) (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo in 177/20)

v prvih 4ih členih jasno navaja, da je zagotovljeno varstvo osebnih podatkov ne glede na okoliščine, da je prepovedana vsakršna diskriminacija in da se tem zakonom določajo pravice, obveznosti, načela in ukrepi, s katerimi se preprečujejo neustavni,

nezakoniti in neupravičeni posegi v zasebnost in dostojanstvo posameznika oziroma posameznice (v nadaljnjem besedilu: posameznik) pri obdelavi osebnih podatkov.

Ker je Slovenija del Evropske unije, veljajo tudi načela Pogodbe o delovanju Evropske unije (Vir: PREČIŠČENA RAZLIČICA POGODBE O DELOVANJU EVROPSKE UNIJE (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN>)), kjer 16.člen jasno navaja, da ima vsak pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj. Se pravi, da ima vsak posameznik vso legitimno pravico zaščititi pretok njegovih osebnih podatkov, da se jih ne zlorabi za namene, ki so lahko škodljivi za njega, sploh ko se gre za otroke. Zaščita osebnih podatkov je celo dolžnost vsakega posameznika, saj vsak sam odgovarja za svoje osebne podatke, oziroma tudi tiste, ki jih je zbral in prejel v hrambo. Tu nastopi osebna odgovornost do zbranih podatkov.

(Člen 16 (prejšnji člen 286 PES) 1. Vsakdo ima pravico do varstva osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj. 2. Evropski parlament in Svet po rednem zakonodajnem postopku določata pravila o varstvu fizičnih oseb pri obdelavi osebnih podatkov s strani institucij, organov, uradov in agencij Unije ter držav članic v okviru dejavnosti s področja uporabe prava Unije, in o prostem pretoku takih podatkov. Upoštevanje teh pravil nadzirajo neodvisni organi. Pravila, sprejeta na podlagi tega člena, ne posegajo v posebna pravila iz člena 39 Pogodbe o Evropski uniji.)

UREDBA (EU) 2016/679 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) (Besedilo velja za EGP) ima podlago v Pogodbi o delovanju Evropske unije in zelo natančno razčleni pravice in dolžnosti vseh vpletenih, ki obdelujejo, razpošiljajo ali kakorkoli drugače rokujejo z osebnimi podatki. V tej uredbi, ki je zavezujoča za vse, ki operirajo z osebnimi podatki, je jasno navedeno, da ima vsak, ki dovoli posredovanje osebnih podatkov, pravico biti obveščen in seznanjen, kaj se bo z njegovimi osebnimi podatki dogajalo v procesu obdelave osebnih podatkov.

V našem primeru ne le da nismo dovolili posredovanje osebnih podatkov. Še več. Niti nismo bili obveščeni, da bodo posredovani izven šole.

Zakonodaja je torej popolnoma jasna. Brez dovoljenja vsakega posameznika, sploh v primeru mladoletnih otrok, ki imajo po Ustavi Republike zagotovljeno posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem, ni dovoljena nikakršna zloraba niti v primeru posredovanja osebnih podatkov tretjim osebam brez dovoljenja njihovih staršev oziroma skrbnikov.

V našem primeru s strani šole zdravstvenemu zavodu.

Ker se nahajamo v izjemno občutljivem času predvsem na političnem področju, ki narekuje tempo v zdravstvu, je prav, da se starši zavedamo predvsem svojih dolžnosti in pravic, da zaščitimo sebe in svoje otroke. **TO JE NAŠA DOLŽNOST!**

Po Obligacijskem zakoniku, ki je temelj za sklepanje pogodbenih razmerij in določanje zavez med sodelujočimi v nekem procesu je ključnega pomena vsebina s pogoji sodelovanja medsebojno sklenjenih pogodb, kjer mora biti vsak udeleženi jasno seznanjen s pogoji sodelovanja, in jasno pojasnilno dolžnostjo, kaj posamezna zaveza iz pogodbe pomeni za vsako vpleteno stranko v pogodbi.

Med starši in šolo je sklenjena dvopartitna pogodba, kjer so jasni pogoji sodelovanja med starši in šolo. V kolikor se starš ali šola v kakšem členu ne strinjata, (so nam bili sploh predstavljeni člani sodelovanja?) se lahko vedno dogovorita za obema ustrezne in enakovredne pogoje sodelovanja. Ne sme pa nobeden od vpletenih strani v to pogodbo vmešati brez vednosti drugega tretjo stranko brez vnaprej jasnih pogojev sodelovanja (podjetje zdravstveni dom, podjetje šola in starš kot tretji člen v pogodbi). V takem primeru se sklene tropartitna pogodba, ali več partitna pogodba, glede na število vpletenih strank v postopku. Pogodba med temi strankami mora jasno opredeljevati pogoje sodelovanja, ki so vsem trem predstavljeni in jasno razumljeni (starši ponavadi s strani šole ne prejmejo nobenih pojasnil. Še več, kljub temu, da jih starši prosijo za dodatna pojasnila, se na šolah sprenevedajo in zavijajo v celofan ter odgovornost prelagajo na nadrejene, ministrstvo za šolstvo, na sistem, ki jim narekuje, kaj morajo delati, ter ne delujejo pa svoji vesti in ne delujejo v skladu z načeli Etičnega kodeksa za javne uslužbenke, Obligacijskega zakonika in Pojasnilno dolžnostjo.). Da je pogodba enakovredna za vse vpletene, morajo biti tudi jasni pogoji sodelovanja, s katerimi se strinjajo vse vpletene strani. V našem primeru, torej v primeru sodelovanja med starši, šolo in zdravstveno ustanovo, je nujno opredeliti pogoje sodelovanja v korist vseh vpletenih.

Kot tretji člen v tej pogodbi, dragi starši, ali ste prejeli vse informacije, kam bodo podatki vašega otroka posredovani, za kakšen namen in ali ste se s tem strinjali. Ste bili s strani dotične osebe zavedeni, neslišani, napačno obravnavani? Šola vaše osebne podatke posreduje naprej samovoljno brez vaše vednosti, kar je po pravilniku GDPR, ki je jasen glede varovanja osebnih podatkov, kaznivo dejanje.

Torej če se vrnemo na šolo in njeno sodelovanje z Zdravstvenimi ustanovami v primeru sistematskih pregledov.

Sistematski pregled za otroke po veljavni zakonodaji ni obvezen, je zgolj in samo priporočilo in ga starši koristijo za spremljanje zdravstvenega stanja in telesnega napredovanja svojih otrok zgolj kot informacijo o telesnem razvoju in stanju.

Poudarjamo, da je to na pobudo mladostnika, starša ali skrbnika in ne na zahtevo šole ali zdravstvene inštitucije.

Preventivni pregled otrok pred vstopom v šolo.

Preventivni pregled otroka pred vstopom v šolo izvede imenovani zdravnik šole, v katero je otrok vpisan, pred vstopom otroka v šolo, ob prisotnosti starša ali skrbnika. Pravico do preventivnega pregleda pred vstopom v šolo ima tudi otrok, ki se bo šolal v tujini.

Govorimo o pravici in ne dolžnosti.

Pregled se opravi na pobudo staršev ali skrbnikov pred vstopom otroka v vrtec.

Dejavnosti potekajo v sodelovanju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi (vrtci) v njihovih prostorih, lahko pa tudi v prostorih zdravstvenega doma ali v lokalni skupnosti.

Poudarek je na lahko in ne samo na določenem mestu.

Preventivno zdravstveno varstvo otrok, mladostnikov in študentov in kaj pravzaprav pomeni preventiva ali sistematika in njen izvor

Preventivno zdravstveno varstvo otrok, mladostnikov in študentov na primarni ravni se izvaja v skladu s Programom preventivnega zdravstvenega varstva za otroke in mladostnike – Program ZDAJ – Zdravje danes za jutri (v nadaljnjem besedilu: Program ZDAJ).

Kakšni so nameni in cilji Programa ZDAJ?

Pravica otroka in mladostnika do preventivnega zdravstvenega varstva je ena od najbolj temeljnih pravic vsakega otroka in mladostnika. Zato se posebna pozornost namenja skrbi za uveljavljanje pravice otrok, mladostnikov in študentov do preventivnega zdravstvenega varstva, pri čemer gre za stopenjski pristop obravnave v skladu z zakonom in s Programom ZDAJ.

Ponovno poudarjamo, da gre za PRAVICO in ne za DOLŽNOST, kot le to rada navaja šola.

Izvajalci vzgoje za zdravje v sodelovanju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi vsako šolsko leto pripravijo načrt izvajanja dejavnosti, po izvedeni vzgoji za zdravje pa tudi poročilo s kratko evalvacijo, v skladu s Programskimi smernicami Programa ZDAJ.

Preventivni pregled se opravi na pobudo mladostnika, njegovih staršev ali skrbnikov, njegovega izbranega osebnega zdravnika ali centra za socialno delo. Vsa podlaga za navedene trditve se nahaja v Pravilniku za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni (Uradni list RS, št. 19/98, 47/98, 26/00, 67/01, 33/02, 37/03, 117/04, 31/05, 83/07, 22/09, 17/15, 47/18, 57/18, 57/18, 57/21 in 162/21)

Namenski preventivni pregledi

Namen pregleda je spremljanje učenca, dijaka oziroma mladostnika do dopolnjenega 19. leta starosti v primeru, ko se na preventivnem pregledu ugotovi odstopanje od normale, ki se ga še ne opredeli za bolezensko stanje, zahteva pa pogostejše spremljanje.

Torej še vedno ostajamo na POBUDI mladostnika, starša ali skrbnika in ne na zahtevi šole, ki nam jo interperitirajo šolski delavci.

Kaj pa POBUDA pomeni v primeru cepljenja?

Tudi tukaj veljajo določena pravila, kjer se najprej pred vsakim injiciranjem opravi pojasnilna dolžnost. Vendar če starš pri sistematiki ni prisoten, ne more sodelovati pri postopku prejemanja pojasnilne dolžnosti, zato obstaja velika možnost storitve kaznivega dejanja z naslova 20. člena Zakona o pacientovih pravicah in 310. člena Kazenskega zakonika, ki govori o samovoljnosti na delovnem mestu. Posledice zaradi nepravilne in nepopolne pojasnilne dolžnosti imajo za otroke lahko katastrofalne posledice na zdravju, odgovornost za nastalo zdravstveno stanje otroka pa ne nosi niti zdravstvena ustanova niti šola, pač pa starši oziroma skrbniki sami.

Namenski preventivni pregled za izvedbo cepljenja, ki se opravi pred cepljenjem

Pregled se opravi:

- ob cepljenju, ki ne sovpada s preventivnimi pregledi,
- če so bile ob preventivnem pregledu ugotovljene začasne kontraindikacije in
- pri zamudnikih.

Pregled obsega:

- anamnezo in pregled zdravstvene dokumentacije,
- ugotavljanje morebitnih začasnih in trajnih kontraindikacij za cepljenje, po potrebi razgovor s starši ali skrbniki, vključno s pojasnilno dolžnostjo in izvedbo cepljenja skladno s programom cepljenja in zaščite z zdravili za tekoče leto, evidentiranje cepljenja skladno s predpisom, ki ureja potrdila, vodenje evidenc in zagotavljanje podatkov o cepljenju, neželenih učinkih po cepljenju in zdravstvenih napakah pri cepljenju, se pravi je zdravnik oziroma zdravstveni delavec, ki obravnava našega otroka, dolžan staršem podati popolno pojasnilno dolžnost, ker v primeru komplikacij starši sami nosijo posledice. V kolikor pojasnilna dolžnost ni bila zadovoljiva, lahko starš brez pravnih posledic zavrne predlagano zdravniško zdravljenje ali obravnavo v skladu z načeli Zakona o pacientovih pravicah.

Iz vse zakonske in podzakonske podlage je sklepati in razbrati, da sistematski pregledi niso zakonsko obvezni, so zgolj in samo priporočila, starši in otroci pa imajo na podlagi preventive možnost spremljati svoje in otrokovo zdravstveno stanje in napredek. Dolžnost in ne samo pravica starša pa je, da v skladu z mirno vestjo in najboljšimi načeli ravna z otrokom kot biserom in srčiko življenja, da le ta napreduje tako telesno kot mentalno v skladu z otrokovo najvišjo kvaliteto.

Niti šola, niti zdravstvena ustanova nimata zakonske podlage za represijo nad starši, ker je zakonodajni organ dal staršem pravico do preventivnega zdravstvenega pregleda v otrokovo in starševo najvišje dobro. Kako in na kakšen način pa bodo starši sodelovali v procesu zdravstvene preventive svojih otrok, pa mora biti sklenjen dogovor med starši in šolo v skladu z Obligacijskim zakonikom (Obligacijski zakonik (uradno prečiščeno besedilo) (Uradni list RS, št. 97/07), ki pa je zavezujoč po veljavnih kriterijih in ureja medsebojna pogodbeno razmerja. Kot vemo, ta razmerja še zdaleč niso urejena, ker šola ravna v neskladju z zakonskimi in podzakonskimi akti, se sklicuje na 13.člen Zakona o osnovni šoli (Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-K)), ki navaja, da mora Osnovna šola sodelovati z zdravstvenimi zavodi pri izvajanju zdravstvenega varstva učencev, zlasti pri izvedbi obveznih zdravniških pregledov za otroke, vpisane v prvi razred, rednih sistematičnih zdravstvenih pregledov v času šolanja in cepljenj.

Ta 13. člen je zavajujoč, nima jasno razdelanih določenih pojmov, saj navaja besedno zvezo "pri izvedbi obveznih zdravniških pregledov za otroke", ko pa pravilnik za izvajanje preventivnih pregledov jasno in eksplicitno navaja, da gre zgolj za

preventivo in ta se izvede na pobudo staršev oziroma skrbnikov.

(<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NAVO59&d-16544-p=2>)

Pravilnik za izvajanje preventivnega zdravstvenega varstva na primarni ravni (Uradni list RS, št. 19/98, 47/98, 26/00, 67/01, 33/02, 37/03, 117/04, 31/05, 83/07, 22/09, 17/15, 47/18, 57/18, 57/18, 57/21 in 162/21)

Ker ima kar veliko zakonov status neuradno prečiščenega besedila, to pomeni, da je zakon označen z opozorilom: Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Če povzamemo do sedaj omenjeno zakonsko in podzakonsko podlago, je vsa odgovornost na nas starših, ravno tako pravica, da zahtevamo odgovore na vprašanja od institucij, ki jih obiskuje naš otrok in od nas zahtevajo sodelovanje brez pojasnilne dolžnosti. Kaj TOREJ pomeni za nas in naše otroke medsebojno sodelovanje, po kakšnih pogojih, s čigavo odgovornostjo za vse posledice, ki bodo s tem sodelovanjem nastale in kdo bo nosil odgovornost, če in ko bodo naši otroci v tem primeru ali poškodovani ali nepravilno zdravljeni, nepravilno obravnavani? Vedimo namreč, da z našim podpisom mi prevzemamo vso odgovornost za vse posledice, ki nastanejo zaradi našega neznanja v procesu nepoznavanja pravil igre, v kateri smo se znašli. Zato si vedno natančno preberite, kaj podpisujete.

Od odgovornih, ki od nas terjajo naše sodelovanje na nejasnih pogojih sodelovanja in podpis nekega dokumenta ali listine, v katerih ni jasnih vsebin in določb, kdo nosi odgovornost za nastale posledice, zahtevajmo vsa pojasnila in obrazložitve.

Odgovorni v tem primeru, so nam po Zakonu o pacientovih pravicah (Zakon o pacientovih pravicah (Uradni list RS, št. 15/08, 55/17 in 177/20)) po 20.členu dolžni podati vsa pojasnila, ki se tičejo nas in našega otroka v odnosu do našega zdravja. Po 26.členu imamo celo pravico sodelovati in podajati predloge v primeru zdravljenja in ostalih preventivnih pregledov in posegov. Sploh v primeru naših otrok, saj smo starši tisti, ki nosimo vso odgovornost za nastale posledice napačnega zdravljenja ali drugih posledic iz naslova zdravstvene obravnave. 34. in 35. člen pa nam dajeta pravico do vnaprej izražene volje, sploh pri otrocih, glede zdravstvene obravnave in zdravljenja.

Šola pa nas želi zavesti s svojim napačnim tolmačenjem veljavne zakonodaje. Pravica sodelovanja v preventivnih pregledih ni DOLŽNOST ampak prostovoljna privolitev posameznika.

Kako postopamo starši v primeru poziva k zahtevi zdravstvene ustanove k sistematiki našega otroka?

Najbolj pomembna je pisna komunikacija in ohranjanje častivrednosti v postopku. Zakaj pisna komunikacija? V primeru, da s pojasnitvenim postopkom pride do zapleta, imamo v rokah neizpodbiten dokaz kršenja veljavne zakonodaje, ki je vsekakor na naši strani in nas ščiti. Bodimo zelo precizni in zahtevajmo odgovore na vsa vprašanja, ki nas zanimajo.

V primeru suma kaznivega dejanja posredovanja otrokovih osebnih podatkov šole zdravstveni instituciji brez naše vednosti je najbolj pomembno vprašanje, ki ga zastavimo odgovornim na šoli, ali obstaja medsebojna pogodba o sodelovanju med šolo in dotično zdravstveno ustanovo, katera je ta ustanova, s katero naj bi šola sodelovala in kakšni so pogoji sodelovanja glede varstva osebnih podatkov. Kdo jih zbira, kdo nadzira obdelavo in hrambo osebnih podatkov, kam se še posredujejo osebni podatki, koliko časa se ti zbrani osebni podatki hranijo itd. Vso podlago imate v uredbi EU, ki je zelo natančna in jasno navaja vsa določila in pogoje varovanja osebnih podatkov in Zakonu o varstvu osebnih podatkov s podporo v pravilniku GDPR, KI JE PRECIZNO NATANČEN Z ROKOVANJEM OSEBNIH PODATKOV POSAMEZNIKA.

Z vsem navedenim morate biti jasno seznanjeni, se stem strinjati in podpisati skupni dogovor. Predvidevamo, da vsega zgoraj naštetega šola staršem ni posredovala ob vpisu otroka v prvi razred.

Dokler vam šola ne poda vam zadovoljivih odgovorov, imate vso pravico pridržat vse pravice v postopku in šoli prepovedat posredovati vaše in otrokove osebne podatke tretjim osebam izven vašega dogovora in izven šole. Še več, dokler se vi pisno ne strinjate s posredovanjem osebnih podatkov, le teh šola ne sme posredovati nikomur izven šole. V primeru, da jih je, gre za storitev kaznivega dejanja dotične osebe, ki je vaše oziroma otrokove osebne podatke posredovala tretjim osebam oziroma ustanovam brez vaše vednosti oziroma pisnega soglasja.

Starši, bodite pogumni. Poznavanje predpisov, uredb, zakonov in mednarodnih aktov je ta trenutek res ključnega pomena. Obligacijski zakonik pa edini zakonik, preko katerega lahko udejanimo in uveljavimo vsa naša pričakovanja, zahteve in enakovredno ter enakopravno obravnavo od odgovornih na položajih.

Prišel je čas, ko moramo našo usodo vzeti v svoje roke. To ja naša temeljna odgovornost, dolžnost in pravica. V zadnjih dveh letih se je jasno pokazalo, da nobenemu od odgovornih ni mar za našo dobrobit, ampak le za njihove lastne interese. Ker smo se premalo zavedali, da smo mi tisti, ki držimo cel sistem pri življenju. Brez nas in narave nič systemskega ne more obstajati.

Zato z vsem spoštovanjem do slehernega predajam svoje znanje vsakemu od vas, da si lahko pomagata, se postavite zase in za svoje otroke, ki nas bodo pomnili po naših dejanjih in ne besedah.

Bodimo jim v ponos!